

קרובים ושושנים

איך בדיקת דנ"א אחת ושיחה מפתיעה מברוקלין איחדו מחדש חלקים במשפחה המורחבת שלי, שאמי ז"ל חיפשה - אבל לא זכתה לפגוש ☹ וגם: רוצו לראות את הסרט התיעודי הכי מדובר כעת

שר בתוך הארטישוק, הוא סרטה של ענת גורן, ששודר בתוכנית "המקור".

זהו סרט על אישה צעירה בשם הילה צור, אם לארבעה, בת לטייס בחיל האוויר, שגדלה לכאורה במשפחה "מושלמת". הילה חשפה בסרט שהיא נאנסה בידי אחיה המבוגר ממנה בעשור מאז שהיתה בת ארבע ועד שמלאו לה 18, כולל כניס סה להיריון ממנו והפלה.

האח, טייס ורופא נשוי ואב לילדים מרמת השרון, נחשף

בינתיים אילנה סיפרה לי שהיא מורה, ובעלה

הוא הבעלים של דלי מפורסם במנהטן בשם "מנדיז". מייד עלו בדמיוני מראות מגרים של סנדרוויץ' פסטרמי עם מלפפון חמוץ וחרדל, עם מרק קרעפלך מהביל בצד. בטני החלה לקרקר והובילה אותי לשיטוט קצר באינטרנט, שבו גיליתי שהדלי המדובר הוא־הוא הדלי שעליו מדבר ג'רי סיינפלד כמה וכמה פעמים בסדרה שלו.

סיינפלד ציין את מרק הקנייטלך המשובח של "מנדיז",

בני משפחה הם עבור רובנו עניין מובן מאליו

ולא ממש מעניין. כשיש לך הורים, אחים ובני דודים בסביבה, מותר לך לאהוב אותם, לקטר עליהם, לריב איתם, לרכל עליהם עם קרובים אחרים, ליהנות איתם בסופי שבוע או לסבול מהם בחגים. אבל כשהם נעלמים לך בלי להשאיר עקבות, זה סיפור אחר לגמרי.

כילד בשנות ה־60 הפרה־היסטוריות שמעתי מדי צהריים ברדיו את הפינה המיתולוגית "המדור לחיפוש קרובים". למי שלא זוכר, או לא היה קיים אז: במקום להתעסק באיתור הנינג'ה הבא של ישראל, קרייני קול ישראל היו מקריאים שמות של ישראלים שמחפשים את קרוביהם אחרי השואה. כוכבי ה"גיא פינס" של התקופה לא היו כוכבי "הישרדות" אלא שורדים קצת אחרים, דוגמת רבקה יענקלביץ', שחיפשה את אחותה דבורה, שנולדה בפולין ב־1930 וגרה ברחוב הזה והזה בעיר ורשה. וכן הלאה, עניין עצוב וטראגי למדי.

בזמן אמיתי לא ממש הבנתי מה אני שומע, אבל בהרהור לאחור אני מצטמרר מהמחשבה שכמו רבים אחרים אמה שלי, שורדת שואה שעלתה ארצה מבלגיה כנערה עם אמה דבורה ועם אחיה מנחם, ואיבדה את אביה אלטר באושוויץ, עמדה מדי צהריים במטבח, טיגנה שניצלים למשפחה שהקימה בזמן שהיא מקשיבה לתוכנית, כשהיא מקווה לשמוע שאביה, או מי מבני משפחתה האחרים שנעלמו, נמצא אולי עדיין בחיים. לצערה זה לא קרה, היא מעולם לא שמעה על בני משפחה ששרדו, ומבחינתה אביה וחמשת אחיו נספו כולם.

לפני שנה, כש"המדור לחיפוש קרובים" נראה כמו זיכרון מימים רחוקים, יצרה עם המשפחה שלנו קשר אמריקנית צעיר רה בשם אילנה, שבדיקת דנ"א שערכה גילתה סימנים חזקים של קרבה למשפחה שלנו.

בהתחלה השם ניצני לא נשמע לה אשכנזי מספיק כדי להיות חלק ממשפחת פרנקל הפולנית שלה (ניצני הוא עברות של Gennazani – השם המקורי של משפחת אבי מאיטליה). אלא ששם משפחתה המקורי של אמי הוא פרנקל, ואחרי חיפושים איתרה אילנה את הפרנקלים שגרים בישראל, את אחיה של אמי, את דודי מנחם, אשתו אסתר, ואיתם ארבעת ילדיהם, נכדיהם וניניהם.

בן דודי יחיאל, הקרוי על שם הסבא שלנו שנספה באושוויץ, קיבל את המייל ושלח בחזרה – ובלי הרבה הסברים – תמונה של סבא שלנו. אילנה, ששהתה בבית הוריה בברוקלין, התמורטטה למראה התמונה. זו היתה גרסה "גברית" של סבתא שלה, רחלה פרנקל, שנפטרה כשאילנה היתה בת 12 – והיא התבררה כתמונה של האח שעליו היא לא שמעה מעולם.

הם היו חמישה אחים, סבתא רחלה נשלחה למחנות ההסגר והעבודה סְקָרְז'יֶסְקוֹ ובוכנוולד, ואחרי המלחמה היגרה עם בעלה ועם הילד היחיד שנולד להם, ברנרד, לארה"ב. כנראה שהיא, בדומה לאמי ולשאר בני המשפחה שלנו, לא דיברה הרבה על השואה ועל האחים שלה, ולא עסקה בחיפושים. מובן שאז לא היה אינטרנט, והיה מסובך בהרבה לאתר קרובי משפחה. בנה, ברנרד רוזנברג, הפך לרב חשוב והקדיש את חייו לזיכרון השואה.

בתו אילנה, זו שהתחילה את הכל, הגיעה השבוע לישראל, והפגישתה שלה עם בני המשפחה היתה מלווה בהרבה דמעות של עצב ושמחה. שמחה, כי בסופו של דבר דפקנו את הג'רמנים, ועל אפם ועל חמתם אנחנו חיים ובוועטים. השורדים הקימו משפחות, משקים, עסקים, בנו את הארץ ושירתו בצבא"ל. עצב, כי לקח 70 שנה עד למפגש הזה, ואם הוא היה קורה כמה שנים קודם לז"ל היתה זוכה לפגוש את בן דודה ומשפחתו, שעל קיומם לא ידעה.

אני שמח שלפחות דודי ושאר בני המשפחה זכו לזה, ואת ההתרגשות שלו, של אילנה ושל הרב בארה"ב, שיגיע גם הוא בקרוב לביקור בארץ, אי אפשר לתאר במילים.

איור: עובדיה בייש

על ידה בתוכנית. כילדה, היא היתה משותקת מפחד והאמינה שעדיף לה לשתוק ולא לספר את הסוד הנורא שיפרק את המי שפחה, כשבתוך־תוכה העריכה שבני המשפחה יבחרו בנראות המשפחתית ולא יעשו דבר.

לא אגלה לכם מה קורה בסרט, ואיך הוא מסתיים, רק אגיד שזהו מסמך חשוב וכואב שהופך את הבטן. בעקבותי קיבלו יוצרי הסרט מאות מיילים מצופים ומצופות שעברו חוויה דומה, וכתבו למערכת התוכנית: "אני הילה". בקיצור, רוצו לראות. ✕ yairn@israelhayom.co.il

ולכבודו יש במקום אפילו סנדרוויץ' פסטרמי וכבד קצוץ הנושא את שמו, כך שאפשר להגיד שעכשיו אני גם קרוב רחוק של סיינפלד. כשאתם מגיעים למנהטן, לכו לדלי של מנדי ותגידו שיאיר, הבן־דוד של אילנה, או לחילופין ג'רי סיינפלד – שלחו אתכם.

בשבועות האחרונים אחד מנושאי השיח הפופולריים ביותר, לצד מצבה של מערכת המשפט, מצבו של אבי חימי, ההפגנות, ההתייקרויות והתהייה מי